

Maak open!

“Deze gids bevat 10 sleutels tot eenvoudige oplossingen. Kleine aanpassingen kunnen namelijk al een groot effect hebben. Deze maken dingen mogelijk voor mensen met een beperking en makkelijk voor iedereen. Maar ook prettig, bruikbaar en comfortabel.

Om de maatregelen uit te voeren is samenwerking nodig. Daarom richt deze gids zich op iedereen in de organisatie: managers, uitgevers, beleidsmakers, ontwerpers, ontwikkelaars, redacteuren en schrijvers. Alstublieft.”

Inhoud

Inleiding	4
Sleutels	
1. Informatief kleurgebruik	8
2. Hoog contrast	12
3. Betekenisvolle bestandsnamen	16
4. Betekenisvolle en herkenbare linknamen	20
5. Alternatieve tekst bij klikbare afbeeldingen	24
6. 'Echte' tekst	28
7. Begrijpelijke taal	32
8. Aangekondigde onderdelen	36
9. Betekenisvol gemarkeerde pagina's	40
10. Betekenisvol gemarkeerde koppen, labels en lijsten	44
Aanpak	48
Over deze gids	50
Bronnen	51
Gegevens	52

Inleiding

Voor mensen zonder een beperking maakt toegankelijkheid dingen makkelijk. Voor mensen met een beperking maakt het dingen mogelijk. Toegankelijkheid raakt dus iedereen: ouderen, kinderen, digibeten, slechtzienden, dyslectici, kleurenblinden, hoogopgeleiden, laaggeletterden.

Beperkingen

Iedereen ervaart beperkingen. Deze kunnen permanent zijn, bijvoorbeeld doordat iemand blind, motorisch beperkt, doof of dyslectisch is.

Beperkingen kunnen ook tijdelijk zijn, bijvoorbeeld vanwege ontstoken ogen, een gebroken arm, verstopte oren of na een vermoeiende dag.

Ook omstandigheden en omgevingen veroorzaken beperkingen. Een automobilist moet op de weg letten en kan niet naar een scherm kijken. Wie aan het koken is, kan zijn handen niet gebruiken voor iets anders. En wie in een vliegtuig een video kijkt, kan zelfs met een koptelefoon het geluid nauwelijks horen.

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid gaat niet over technologie en het afvinken van lijstjes met richtlijnen. Het gaat over communicatie en productiviteit, over het bij elkaar brengen van mensen en informatie. Niet alleen op websites, maar ook in documenten, op apparaten en met computerprogramma's.

Informatie is toegankelijk als deze waarneembaar, bedienbaar en begrijpelijk is voor iedereen. Bijvoorbeeld met een goede contrastverhouding tussen tekst en achtergrond. Hoog contrast maakt het lezen van die tekst mogelijk voor slechtzienden en een stuk makkelijker voor iedereen. Bijvoorbeeld als het zonlicht op het scherm van je smartphone schijnt.

Digitale informatie is toegankelijk als het hulptechnologie ondersteunt om te lezen. Bijvoorbeeld met een computerstem die de teksten voorleest. Of met hulptechnologie die tekst vertaalt naar voelbaar braille.

Het is daarom belangrijk informatie op verschillende manieren aan te bieden. Zo kan iedereen de informatie zien, horen en voelen op de manier die bij hem past.

Resultaten

Door informatie toegankelijk te maken, neemt de algehele kwaliteit toe. Dat betaalt zich terug.

- **Bereik**
Begrijpelijke en goed leesbare informatie bereikt meer mensen.
- **Gebruik**
Effectief, efficiënt en prettig gebruik levert goede ervaringen op.
- **Uitstraling**
Toegankelijkheid geeft de organisatie een positieve uitstraling.
- **Technische samenwerking**
Toegankelijke websites en documenten werken technisch beter samen met apparaten en programma's, waaronder hulptechnologie.
- **Besparing**
Door toegankelijkheid is minder ondersteuning door klantenservice nodig.

Onderhoud aan toegankelijke websites is eenvoudiger uit te voeren.

Informatie vooraf en aan de bron toegankelijk maken bespaart tijd en geld. Achteraf aanpassen is kostbaar.

- **Vindbaarheid**

Zoekmachines zijn 'doof' en 'blind'. Websites met een duidelijke structuur en tekstalternatieven voor afbeeldingen zijn daarom optimaal vindbaar.

Sleutels

Deze gids bevat 10 sleutels tot eenvoudige oplossingen. Kleine aanpassingen kunnen namelijk al een groot effect hebben. Deze maken dingen mogelijk voor mensen met een beperking en makkelijk voor iedereen. Maar ook prettig, bruikbaar en comfortabel.

Om de maatregelen uit te voeren is samenwerking nodig. Daarom richt deze gids zich op iedereen in de organisatie: managers, uitgevers, beleidsmakers, ontwerpers, ontwikkelaars, redacteurs en schrijvers.

**Kleur is niet de enige
manier om te informeren.**

1.

Informatief kleurgebruik

Principe	waarneembaar	
Rol	ontwerper, vormgever	
Uitvoering	☞ ☞ ○	snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ⑤	5 van 5

Toelichting

Niet iedereen kan kleuren waarnemen. Gebruik kleur daarom niet als het enige middel voor het overbrengen van informatie of het aangeven van een actie.

Mensen die slecht zien of kleurenblind zijn, kunnen bijvoorbeeld niet kiezen tussen een groene en een rode knop. Dat kan wel als er ook tekst op staat. Tekstuele verwijzingen naar visuele elementen ('de groene knop linksonder') zijn niet bruikbaar.

Controle

Handmatig: door een expert en samen met gebruikers.

Resultaat

Kleurenblinden en slechtzienden kunnen de informatie goed lezen en de visuele elementen gebruiken.

Iedereen kan de informatie effectiever gebruiken. Er zijn namelijk zowel visuele als tekstuele aanwijzingen.

Voorbeelden

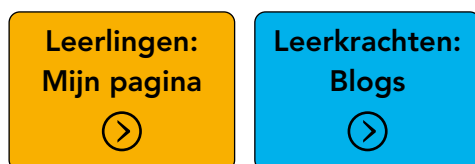
NIET

Kleur is nodig om keuze te maken.

WEL

Kleur is niet bepalend om keuze te maken.

NIET

Twee knoppen in groen en rood voor het geven van antwoord.

WEL

Twee knoppen in groen en rood, voorzien van tekst als antwoord.

**Informatie is goed
waarneembaar door
hoog contrast tussen
tekst en achtergrond.**

2.

Hoog contrast

Principe	waarneembaar	
Rol	ontwerper, vormgever, ontwikkelaar	
Uitvoering	> ○ ○	redelijk snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ⑤	5 van 5

Toelichting

Het contrast tussen tekst en achtergrond is groot genoeg als teksten goed leesbaar zijn voor iedereen. Er is dan een goede contrastverhouding.

Teksten in afbeeldingen, bijvoorbeeld met een foto op de achtergrond, zijn lastig leesbaar. De tekst in een kader met effen achtergrondkleur is makkelijker leesbaar.

Controle

- Handmatig: door een deskundige en samen met slechtziende en kleurenblinde gebruikers.
- Technisch: met een contrastchecker. Zie bronnen.
Een goede contrastverhouding is in getallen uit te drukken:
 - minimaal 4.5 : 1 voor kleine, gewone tekst.
 - minimaal 3 : 1 voor grote en voor vette letters.
 - aanbevolen is 7 : 1.

De contrastverhouding van deze tekst op witte achtergrond is 21 : 1.

Resultaat

Slechtziende en kleurenblinde mensen kunnen de tekst lezen.

Voor iedereen verbetert een hoog contrast de leesbaarheid.
Bijvoorbeeld op een scherm waarop zonlicht schijnt.

Voorbeelden

**Een bestandsnaam is kort,
bevat geen spaties en
geeft duidelijk de inhoud
van het bestand weer.**

3.

Betekenisvolle bestandsnamen

Principe	bedienbaar	
Rol	schrijver, redacteur	
Uitvoering	> > >	zeer snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ○	4 van 5

Toelichting

Een betekenisvolle bestandsnaam maakt snel duidelijk wat de inhoud is.

De bestandsnaam bevat geen spaties en speciale tekens zoals een punt, ampersand (&) of slash (/). Dit kan negatieve effecten hebben op gebruik met software.

Controle

Handmatig: door een deskundige en samen met gebruikers.

Resultaat

Gebruikers van hulptechnologie zoals computerstemmen werken efficiënter met korte bestandsnamen zonder speciale tekens.

Iedereen kan bestanden met een betekenisvolle naam makkelijker en sneller vinden, selecteren en begrijpen.

Bestandsnamen zonder speciale tekens werken beter samen met software.

Voorbeelden

Betekenisvolle bestandsnaam:	
NIET	artikel.pdf
WEL	artikel_toekomst_basisonderwijs.pdf

Geen speciale karakters:	
NIET	Uitn. ALV 20171025.doc. Bestand is niet te openen in Word.
WEL	Uitnodiging_ALV_20171025.doc.

Geen spaties:	
NIET	artikel 2.pdf Een browser toont dan: artikel%202.pdf
WEL	vervolgartikel_toekomst_basisonderwijs.pdf

**Linknamen zijn
betekenisvol, makkelijk
herkenbaar en verwijzen
naar de bestemming.**

4.

Betekenisvolle en herkenbare linknamen

Principe	bedienbaar	
Rol	schrijver, redacteur	
Uitvoering		zeer snel
Prioriteit		5 van 5

Toelichting

Linknamen verwijzen naar het doel van de link. Dit is vooral belangrijk als de link automatisch een actie start zoals downloaden.

Mensen met een visuele beperking gebruiken vaak uitsluitend de linknaam voor navigatie. Complete webadressen, 'klik hier' en 'lees meer' zijn niet duidelijk. Je weet niet wat er gebeurt als je op de link klikt.

Linknamen zijn niet vetgedrukt. Het is namelijk onduidelijk of vetgedrukte tekst dient om **nadruk te geven** of om een link aan te geven. Onderstreepte tekst die niet als link fungeert, werkt ook verwarrend.

Controle

Handmatig: door een deskundige en samen met slechtziende en blinde gebruikers.

Resultaat

Mensen met een visuele beperking kunnen sneller navigeren. Onduidelijke linknamen zijn immers onbruikbaar.

Iedereen vindt het lastig om webadressen als linknaam te lezen. Gebruikers die ze laten voorlezen door een computerstem hebben nog meer moeite.

Duidelijke linknamen nodigen uit tot klikken. Ze maken effectiever navigeren mogelijk.

Voorbeelden

Betekenisvolle linkteksten:	
NIET	Voor de volledige lijst met opgaves klik hier .
WEL	Lees de volledige lijst met opgaves .
NIET	Wordt deze mail niet goed weergegeven, klik dan hier .
WEL	Is de Nieuwsbrief niet goed leesbaar? Bekijk dan de online Nieuwsbrief .
Onderstreepte linkteksten:	
NIET	Meer lezen.
WEL	Meer <u>lezen over toegankelijkheid</u> .

**Klikbare afbeeldingen
hebben een betekenisvol
tekstalternatief.**

5.

Alternatieve tekst bij klikbare afbeeldingen

Principe	bedienbaar	
Rol	ontwikkelaar	
Uitvoering	> ○ ○	redelijk snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ○	4 van 5

Toelichting

Pagina's bevatten soms afbeeldingen die als link fungeren. Mensen met een visuele beperking zien de afbeelding niet (goed). Zij lezen een tekstalternatief. Hulptechnologie gebruikt het tekstalternatief als linknaam.

De tekst beschrijft daarom het doel van de link, niet wat op de afbeelding te zien is. Het tekstalternatief moet opgeslagen worden in de (technische) code bij een klikbare afbeelding.

Controle

- Handmatig: door een deskundige en samen met slechtziende en blinde gebruikers.
- Technisch: met meetinstrumenten voor toegankelijkheid. Zie bronnen.

Resultaat

Mensen met een visuele beperking kunnen dankzij tekstalternatieven klikbare afbeeldingen bedienen.

Voorbeelden

NIET

Tekstalternatief weglaten.

Een blinde gebruiker leest daardoor bijvoorbeeld arrow.jpg.

NIET

Afbeelding beschrijven.

Een tekstalternatief als 'groene pijl naar beneden' is niet begrijpelijk.

WEL

Handeling en effect beschrijven.

Tekstalternatief 'Bestand downloaden' is wel begrijpelijk.

NIET

Tekstalternatief 'envelop' of tekstalternatief 'mailto'.

WEL

Bijvoorbeeld 'contact per e-mail'.

**Tekst is 'echte' tekst.
Niet een digitale
afbeelding.**

6.

'Echte' tekst

Principe	waarneembaar	
Rol	redacteur, ontwikkelaar	
Uitvoering	> ○ ○	redelijk snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ○	4 van 5

Toelichting

Soms is tekst uitsluitend als digitale afbeelding weergegeven. De tekst is dan een plaatje, geen 'echte' tekst. Mensen met dyslexie kunnen de tekst dan niet laten voorlezen door een computerstem. Voor (zeer) slechtziende en blinde mensen is de informatie helemaal niet waarneembaar.

De 'echte' tekst moet opgenomen zijn in de (technische) code. De tekst is dan te selecteren en dus bruikbaar voor hulptechnologie. Er zijn uitzonderingen, zoals teksten in logo's.

Controle

- Handmatig: door een deskundige en samen met gebruikers.
- Technisch: met meetinstrumenten voor toegankelijkheid. Zie bronnen.

Resultaat

Door niet een afbeelding van tekst, maar 'echte' tekst te gebruiken kan een computerstem deze voorlezen.

Blinde mensen kunnen 'echte' tekst voelbaar lezen met een brailleleesregel.

De 'echte' tekst draagt bij aan de vindbaarheid in zoekmachines.

Voorbeelden

NIET

Een afbeelding van tekst:
selecteren van de tekst is
niet mogelijk.

WEL

'Echte' tekst:
selecteren van de tekst is
wel mogelijk.

**Teksten zijn begrijpelijk.
Ze sluiten aan bij
leesniveaue en kennis
van de doelgroep.**

7.

Begrijpelijke taal

Principe	begrijpelijk	
Rol	schrijver, redacteur	
Uitvoering	➤ ➤ ○	snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ○	4 van 5

Toelichting

De volgende maatregelen dragen bij aan begrijpelijke teksten:

- taalgebruik laten aansluiten bij doel en doelgroep;
- korte zinnen in actieve werkwoordsvorm;
- lange, samengestelde zinnen in stukken;
- abstract en figuurlijk taalgebruik vermijden;
- buitenlandse woorden, moeilijke woorden en vaktermen vermijden; waar nodig vervangen door algemeen bekende woorden;
- afkortingen vermijden; waar nodig verklaren bij de eerste weergave;
- leestekens voor het weergeven van de structuur;
- een persoonlijke, meer informele toon.

Controle

- Handmatig: door een deskundige en samen met gebruikers.
- Technisch: met een leesniveautool. Zie bronnen.

Leesniveaus lopen op van A1, A2 via B1, B2 naar C1 en C2. Het gemiddelde niveau in Nederland is B1. Het niveau van deze tekst is B2.

Resultaat

Goed geschreven teksten bereiken meer mensen. Ze brengen de boodschap beter over.

Teksten in begrijpelijke taal lezen sneller en prettiger.

Voorbeelden

NIET

De inmiddels tot celeb uitgegroeide popartiest Lill Fluffy is zoals algemeen bekend is opgegroeid in Utrecht.

Zijn manager heeft laten weten dat er bij het concert in Tivoli geen handtekeningen uitgedeeld zullen worden nadat Fluffy vorig jaar in het Utrechtse bijna getrampeld was door uitzinnige fans die gelukkig slechts collateral damage veroorzaakten bij de nu in LA woonachtige BN'er.

WEL

Het is algemeen bekend dat de bekende popartiest Lill Fluffy opgroeide in Utrecht.

Fluffy deelt na het concert in Tivoli geen handtekeningen uit dit jaar. Dat maakte zijn manager bekend. Vorig jaar waren er namelijk veel uitzinnige fans die een handtekening wilden. Fluffy raakte daarbij bekneld in de mensenmassa. Gelukkig raakte hij niet gewond.

**De onderdelen van
complexe informatie
zijn kort aangekondigd.**

8.

Aangekondigde onderdelen

Principe	begrijpelijk	
Rol	schrijver, redacteur	
Uitvoering	> > >	zeer snel
Prioriteit	① ② ③ ○ ○	3 van 5

Toelichting

Informatie die uit verschillende onderdelen bestaat is lastig te overzien voor mensen met een leesbeperking. Een duidelijke titel en een korte inleiding werken ondersteunend en bieden meer overzicht.

Door het aankondigen van onderdelen is het doel en het onderlinge verband begrijpelijker. In educatieve teksten is dit zeker van belang. Bijvoorbeeld bij opdrachten met verschillende deelopdrachten en bij lange teksten met genummerde alinea's.

Controle

Handmatig: door een deskundige en samen met gebruikers.

Resultaat

Blinde, slechtziende en dyslectische lezers profiteren van extra structuur en een duidelijke volgorde.

Iedereen vindt het prettig te weten wat volgt. Wie leest op een klein scherm kan dat ook niet in één oogopslag overzien. Hier valt informatie buiten beeld.

Voorbeelden

NIET

Maak de sommen.

WEL

Je krijgt 4 rijen van 3 tafelsommen. Maak de sommen.

a. $1 \times 5 = \underline{\quad}$	b. $4 \times 6 = \underline{\quad}$	c. $1 \times 7 = \underline{\quad}$	d. $1 \times 8 = \underline{\quad}$
$2 \times 5 = \underline{\quad}$	$5 \times 6 = \underline{\quad}$	$2 \times 7 = \underline{\quad}$	$2 \times 8 = \underline{\quad}$
$3 \times 5 = \underline{\quad}$	$6 \times 6 = \underline{\quad}$	$3 \times 7 = \underline{\quad}$	$3 \times 8 = \underline{\quad}$

NIET

Beantwoord de vragen.

WEL

Lees het krantenbericht hierna. Let op waar de gebeurtenis zich afspeelt. Beantwoord daarna de twee vragen.

**Paginatitels zijn
betekenisvol en in
code gemarkeerd.**

9.

**Betekenisvol
gemarkeerde
pagina's**

Principe	begrijpelijk	
Rol	ontwikkelaar	
Uitvoering	> ○ ○	redelijk snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ○	4 van 5

Toelichting

Een pagina heeft een duidelijke, korte en unieke titel die het onderwerp en doel van de pagina beschrijft.

De pagina is in (technische) code gemarkeerd. Dit geldt voor pagina's van websites en vensters van computerprogramma's.

Controle

- Handmatig: door een deskundige en samen met gebruikers.
- Technisch: met meetinstrumenten voor toegankelijkheid.
Zie bronnen.

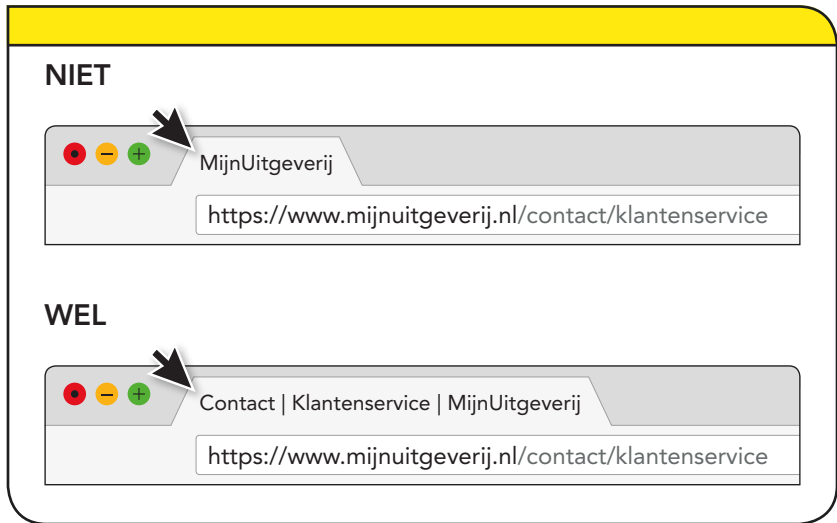
Resultaat

Blinde en slechtziende mensen kunnen met hulptechnologie webpagina's en vensters makkelijker onderscheiden.

Gebruikers slaan webpagina's op bij favorieten. Unieke, betekenisvolle titels maken het makkelijk om de favorieten te onderscheiden.

Zoekmachines gebruiken titels om webpagina's te identificeren. Unieke en betekenisvolle titels verbeteren dus de vindbaarheid door zoekmachines.

Voorbeelden

**Koppen, labels en
lijsten zijn betekenisvol
in code gemarkeerd.**

10.

**Betekenisvol
gemarkeerde
koppen, labels
en lijsten**

Principe	bedienbaar	
Rol	redacteur, ontwikkelaar	
Uitvoering	➤ ○ ○	redelijk snel
Prioriteit	① ② ③ ④ ⑤	5 van 5

Toelichting

Koppen in vette en grote letters zijn visueel makkelijk te herkennen. Voor hulptechnologie geldt dit alleen als markeringen in (technische) code opgenomen zijn. Deze markeringen bieden structuur en overzicht.

Voor webpagina's zijn er zes kopniveaus, de zogenoemde 'headings'. In Microsoft Word kan dit met Stijlen, bijvoorbeeld Kop1, Kop2.

Er zijn meer markeringen, bijvoorbeeld voor lijsten. Tenslotte hebben invulvelden in code een betekenisvol label nodig.

Controle

- Handmatig: door een deskundige en samen met gebruikers.
- Technisch: met meetinstrumenten voor toegankelijkheid.
Zie bronnen.

Resultaat

Mensen met een visuele beperking kunnen met hulptechnologie snel naar verschillende onderdelen van een pagina navigeren.

Een structuur met in code gemarkeerde elementen verbetert vindbaarheid door zoekmachines.

Dankzij betekenisvolle labels in webformulieren weten blinden en slechtzienden wat ze moeten invullen.

Voorbeelden

Teksten met koppen	
NIET	Alleen visueel vormgegeven koppen.
WEL	Koppenstructuur (in code: Kop1, Kop2).
Genummerde lijst	
NIET	Alleen visueel weergegeven cijfers in een lijst.
WEL	Nummering (in code: 'ordered list').
Opsomming	
NIET	Alleen visueel weergegeven streepjes.
WEL	Opsommingstekens (in code: 'unordered list').

Aanpak

In deze gids staan 10 sleutels voor toegankelijke informatie. Verreweg het beste advies is: gewoon beginnen. Een goed begin is immers het halve werk. Deze gids biedt daarom een eerste selectie van kleine, concrete en snel uitvoerbare stappen.

De meeste sleutels tot toegankelijkheid in deze gids vragen weinig kennis van technologie. Ze zijn organisatorisch makkelijk uit te voeren. Wij geven advies voor een aanpak.

Bewustwording

Deze 10 sleutels vormen een ingang tot bewustwording. Ze helpen toegankelijkheid gemeengoed te maken.

Bewustwording maakt helder waarom en voor wie je verbeteringen aanbrengt. Dat kan voorkomen dat afvinken van onderdelen op lijsten het doel wordt. Andere en meer technologische verbeteringen zijn later makkelijker uit te voeren.

Meetinstrumenten

Meetinstrumenten en (externe) deskundigen helpen bij het toetsen en evalueren van de resultaten. Dat geeft inzicht in de mate van toegankelijkheid.

Meetinstrumenten zijn (ook gratis) inzetbaar voor een geautomatiseerde controle. Bijvoorbeeld van contrastverhoudingen, het leesniveau en de kwaliteit van de code in het programma. Ze dragen bovendien bij aan bewustwording omdat de rapportage toelichtingen bevat.

Toetsing is daarom een goede investering. Zeker als kennis over het evalueren en beoordelen van kwaliteit in de organisatie blijft.

Organisatie

Voor een duurzaam resultaat is een procesmatige aanpak nodig, niet een project met een einddatum. Toegankelijkheid vraagt namelijk permanente aandacht.

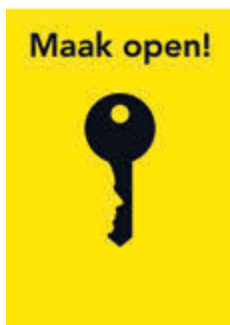
Toegankelijkheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van managers, ontwerpers, ontwikkelaars, vormgevers, redacteurs en schrijvers. Kortom: van iedereen die een sleutelrol durft te pakken.

De echte deskundigen zijn de gebruikers, met en zonder beperking. Het is raadzaam ze vroegtijdig te betrekken bij het evalueren en verbeteren.

Over deze gids

Deze gids is een uitgave van Inclusiefpubliceren.nl. Dit initiatief is een samenwerking van uitgevers, belangenverenigingen en deskundigen, onder meer uit het speciaal onderwijs. Hun gemeenschappelijke doel: informatie die al direct aan de bron toegankelijk is, voor iedereen.

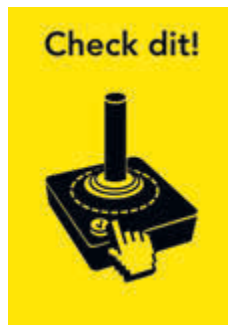
Vanuit dit initiatief is een reeks gidsen ontwikkeld. Met de tips zijn snel en eenvoudig stappen te zetten op weg naar toegankelijke publicaties. Kleine stappen, maar vaak met groot effect.

Maak open!

Doe mee!

Check dit!

Alle uitgaven zijn te downloaden op [Inclusiefpubliceren.nl](https://www.inclusiefpubliceren.nl).
Gratis en uiteraard toegankelijk.

Bronnen

Inclusiefpubliceren.nl deelt kennis en inspiratie. Deskundigen beantwoorden er vragen over toegankelijk publiceren.

Ook vind je er een overzicht van handige links naar meetinstrumenten en informatiebronnen over toegankelijkheid.

Bezoek de website www.inclusiefpubliceren.nl
Of scan de QR-code:

Gegevens

Tekst

Schrijver:	Hans Beerens, Stichting Dedicon Manager Toegankelijkheid
Eindredacteur:	Davy Kager, Stichting Dedicon Product Manager EPUB
Leesniveaueu:	B2

Vormgeving

Lettertype:	Avenir LT Std 55 Roman Avenir LT Std 85 Heavy
Lettergrootte:	11 punten voor tekst 38 punten voor hoofdkoppen 14 punten voor subkoppen
Regellengte:	hoofdtekst gemiddeld 60 karakters
Kleurelementen:	drukwerk: CMYK 100% zwart beeldscherm: zwart #000
Tekstkleur:	drukwerk: CMYK 100% zwart beeldscherm: zwart #000
Kleur achtergrond:	drukwerk: CMYK 0-5-100-0 beeldscherm: geel #FFE500
Contrast:	16,4:1

Maak open! is een uitgave van Inclusiefpubliceren.nl, 2e druk, 2021.

Contact

Inclusiefpubliceren.nl
communicatie@inclusiefpubliceren.nl

**Voor mensen
zonder een beperking
maakt toegankelijkheid
dingen makkelijk.**

**Voor mensen
met een beperking
maakt toegankelijkheid
dingen mogelijk.**

Een
goed
begin
is het
halve
werk